

Beslut om slutförvaret kommer att ta tid

Myndigheten och domstolens arbete med att granska ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle har fått en långsam start. Det första steget är att se över kompletteringsbehovet för att ansökan ska anses redo för att kungöras. Det beräknas nu ta till hösten 2013. Kommunerna, Kärnavfallsrådet, miljöorganisationer och andra remissinstanser arbetar med att fram yttranden. Samtidigt pågår en internationell granskning av ansökan.

Den 16 mars 2011 ansökte kraftindustrins kärnavfallsbolag, SKB, om tillstånd att bygga ett slutförvarssystem för använt kärnbränsle i Forsmark. Ansökan prövas nu både mot kärntekniklagen och mot miljöbalken. Det är Strålsäkerhetsmyndigheten respektive Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt som har i uppdrag att genomföra respektive prövningsprocess. Någon gång i framtiden ska de lämna var sitt yttrande till regeringen som fattar de slutgiltiga tillståndsbesluten. Men det kommer att ta tid att nå dit.

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, har inlett ett nära samarbete för att delta i prövningsprocessen. Tillsammans har de bildat projektet KAP (kärnavfallsprojektet) i Naturskyddsföreningens regi. Föreningarna arbetar nu,

liksom alla andra parter i målet, med att undersöka vilka behov det finns att komplettera ansökan. Först när behoven är fastställda av myndighet och domstol, något som beräknas ske tidigast hösten 2013 – och dessutom när kompletteringen är klara – kan ansökan kungöras och den ”riktiga” prövningsprocessen påbörjas. Nedan kan du läsa om vad som hänt i myndighets- och domstolsprövningen under hösten. Och mer om den pågående internationella granskningen.

Myndighetsprövningen

Sedan i juni befinner sig Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, i den inledande granskningsfasen. I denna fas identifieras kompletteringsbehoven och myndigheten har skickat ut ansökningarna, både för slutförvaret och för anläggning för mellanlagring och inkapsling av använt

kärnbränsle, Clink, på en bred remiss med en förfrågan om synpunkter på kompletteringsbehov. Remissvaren ska vara inne till den 1 juni, 2012.

En viktig roll för myndigheten är att vara remissinstans till mark- och miljödomstolen. Samtidigt som myndigheten löpande kommer att skicka krav på kompletteringar till kärnavfallsbolaget förbereds ett yttrande om kompletteringsbehov till domstolen. För att kunna hinna med arbetet har myndigheten fått anstånd med att lämna sitt yttrande till den 1 november 2012.

Domstolsprövningen

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt granskar kärnavfallsbolagets ansökan om ett slutförvarssystem enligt miljöbalken. Domstolen är i en inledande fas bara intresserad av vilka kompletteringar som behöver göras till ansökan innan den kan kungöras och har skickat ut den på remiss med ett önskemål om synpunkter på kompletteringsbehov. Remisstiden är satt till den 16 april, 2012. Normalt sett går en sådan remiss bara ut till berörda myndigheter, men i detta mål har domstolen även skickat remissen till berörda kommuner och regionförbund, miljöorganisationer och till Kärnavfallsrådet.

Under hösten har Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, och därefter Kärnavfallsrådet begärt och fått beviljat längre tid för sina yttranden. Svarstiden för dem är nu 1 november, 2012. När

Artikeln forts på sid 2

Bakgrund

Sedan 70-talet har kärnkraftsindustri arbetat med en slutförvarsmetod för använt kärnbränsle, den s.k. KBS-metoden. Tanken är förvara det använda kärnbränslet i kopparkapslar omgivna av lera 500 meter ner i berget. Barriärerna av koppar och lera måste isolera det farliga avfallet från människa och miljö i hundratusentals år. Det finns kritiska forskare som anser att koppar och lera inte kommer att bete sig som kärnavfallsbolaget SKB antar i sina beräkningsmodeller. De är rädda att slutförvaret kan börja läcka innan tusen år har gått.

Naturskyddsföreningen och MKG efterfrågade samma svarstid nekade domstolen anstånd efter det att kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB motsatt sig ett sådant.

Som en följd av det beslutade Oskarshamns och Östhammars kommuner att skicka in likalydande skrivelse till domstolen med en begäran anstånd till den 1 juni 2012. Kommunerna menade att med ett gemensamt remissdatum för yttranden till domstolen och SSM skulle de kunna synkronisera sitt arbete. Nu motsatte sig kärnavfallsbolaget inte ett anstånd och domstolen beviljade det. I slutet av december har även Naturskyddsföreningen och MKG, samt Länsstyrelsen i Uppsala län fått anstånd beviljat till den 1 juni 2012.

Domstolen och myndigheten hade ett möte den 16 november för att diskutera prövningen. Ett syfte med mötet var att se över hur domstolens och myndighetens tidplaner kan samordnas. Ett resultat av mötet var att domstolen skickade en

skrivelse till sökanden, SKB, med frågan om samma kompletteringar som skickas in till SSM också kommer att skickas löpande till domstolen. SKB svarade att de avser skicka kompletteringar rörande säkerhetsanalysen SR-Site endast till myndigheten men att kompletteringar på frågor av mer övergripande karaktär även skickas till domstolen.

Den internationella granskningen

Regeringen har bitt OECD:s kärnenergibyrå Nuclear Energy Agency, NEA, om en internationell granskning av slutförvarsansökan. En granskningsgrupp är tillsatt under ledning av tysken Michael Sailer och gruppen ska presentera en rapport till sommaren 2012.

Gruppen inledde sitt arbete i maj och har skickat flera frågedokument till kärnavfallsbolaget som svarat på dessa. Veckan 12-16 december anordnade SSM en hearing där gruppen fick tillfälle att ställa frågor till SKB. Miljöorganisationernas kärnavfalls-

granskning, MKG, var observatör på utfrågningen och anser att det är ett stort problem i att gruppen verkar fokusera mest på vad kärnavfallsbolaget skriver i ansökan. Erfarenheterna från det samråd som föregått ansökan visar tydligt att bolaget undviker att nämna de största bristerna. Vid utfrågningen saknade granskningsgruppen uppenbart kunskap om den kritik som svenska och internationella forskare framfört av bolagets syn på hur de kopparkapslar och den lerbuffert som ska vara huvudskyddet mot läckage betes sig.

För att kunna granska ansökan bör granskningsgruppen få ta del av synpunkter från andra deltagare i prövningsprocessen. Naturskyddsföreningen MKG översätter därför sina gemensamma samrådsinlagor och yttrandet över Fud-10 till engelska. Dessa skickas till granskningsgruppen via SSM.

Informationsflöde i prövningen

Under hösten har myndigheten, Kärnavfallsrådet och SKB anordnat möten för att informera remissinstanserna om ansökan och hur olika aktörer arbetar med prövningen.

Ett bra och enkelt sätt att följa miljöprövningen är via den särskilda prövningsportal som finns på MKGs hemsida. Där finns nyheter om det som händer och alla dokument som rör ansökan och prövningen.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

SSM:s hearing med OECD/NEA:s internationella granskningsgrupp. Sista dagen fanns möjlighet att ställa frågor till Michael Sailer, ordförande i gruppen. Foto: Miles Goldstick

KTH-forskarnas försök om kopparkorrosion har upprepats

Kärnavfallsbolaget SKB finansierar ett projekt vid Uppsala universitet för att försöka upprepa KTH-forskarnas försök som visar på kopparkorrosion i syrgasfritt rent vatten. Men försöket har redan upprepats vid Studsvik i ett projekt finansierat av Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM. MKG ingår i en referensgrupp som följer SKB:s kopparkorrosionsforskning och lägger ut information på hemsidan om det som hänt.

Frågan om kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB har tillräcklig förståelse för hur kopparkapslarna i slutförvaret kan korrodera ("rosta") är central för bedömningar av bolagets slutförvarsansökan. I ansökan hävdas att de försök som Hultquist och Szakalos m fl vid KTH genomfört där vätgasutveckling sker när koppar utsätts för rent syrgasfritt vatten inte kunnat upprepas. SKB har själv ett projekt att upprepa försöket utlagt på Ångströmlaboratoriet vid

Uppsala universitet men projektet har dröjt. Samtidigt har Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, lagt ut ett uppdrag att försöka upprepa experimentet på Studsviklaboratoriet. Där har försöket lyckats även om det finns vissa oklarheter hur resultaten ska tolkas. I diarienummer SSM 2010/990 hos myndigheten har resultaten av försöken redovisats och en slutrapport ska publiceras innan årsskiftet. Det händer även andra saker inom området syrgasfri kopparkorrosion.

Andra forskare vid KTH har upptäckt att koppar som bestrålas korroderar på underliga sätt. SKB håller på att ta upp försökspaket i berglaboratoriet i Äspö (Prototypförvaret och MiniCan). MKG ingår i en referensgrupp SKB bildat och som följer försöken. Gruppens diskussioner och de nya rön som framkommer kan följas på MKG:s hemsida.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Förslag på ökade kärnavfallsavgifter

Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, skickade den 7 oktober ett förslag till regeringen om att den avgift som kärnkraftsindustrin betalar till Kärnavfallsfonden bör öka för 2012-2014 från dagens ca 1 öre/kWh producerad kärnkraftsel till ca 3 öre/kWh. Regeringen tar sitt beslut innan slutet av året.

För att kunna ta hand om kärnavfall och riva kärnkraftverk betalar kärnkraftsindustrin avgifter till Kärnavfallsfonden. Strålsäkerhetsmyndighetens, SSMs, uppgift är att föreslå regeringen hur hög avgiften ska vara. Anledningarna till myndigheten föreslår en ökning är att industrin gjort nya kostnadsberäkningar

som visar att de återstående kostnaderna för slutförvaret har ökat samt att SSM bedömt att industrins kostnadsberäkningar är underskattade. Med den föreslagna höjningen minskar risken för att staten ska tvingas stå för sådana kostnader som omfattas av industrins betalningsansvar för

kärnavfallshanteringen. Naturskyddsföreningens ordförande Mikael Karlsson och MKG:s kanslichef Johan Swahn skrev ett debattinlägg om frågan i Svenska Dagbladet den 6 november. Regeringen ska ta ett beslut i frågan innan årsskiftet.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Forskningsprogrammet Fud-10 godkänd av regeringen

Regeringen beslutade den 27 oktober att kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB:s senaste forskningsprogram för hantering och slutförvaring av kärnavfall, Fud-10, uppfyller kraven enligt kärntekniklagen. Ett villkor för godkännandet är att bolaget inleder samråd med myndigheten om slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall.

Enligt kärntekniklagen ska kraftindustrins kärnavfallsbolag SKB vart tredje år ta fram ett forsknings- och utvecklingsprogram, Fud, för sitt arbete med slutförvaring av kärnavfall och rivning av kärnkraftsreaktorer. Det senaste forskningsprogrammet, Fud-10,

lämnades in till Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, i slutet av oktober 2010 och har därefter varit ute på remiss. Regeringen godkände den 27 oktober programmet med villkoret att SKB löpande ska samråda med SSM om kommande Fud-program gällande slut-

förvaring av långlivat låg- och medelaktivt radioaktivt avfall samt om hur bolaget tänker sig arbeta med avveckling och nedmontering av kärnkraftsreaktorer.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Mer medel till MKG ur Kärnavfallsfonden

Regeringen höjde den 10 november den summa som miljöorganisationer har möjlighet att söka ur Kärnavfallsfonden från 3 till 3,5 miljoner kronor per år. Detta har skett genom en förändring av finansieringsförordningen (SFS 2008:715). Även det belopp som en kommun kan erhålla höjdes. I ett beslut den 15 december beslutade Strålsäkerhetsmyndigheten att höja det belopp som Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, erhåller ur fonden med 500 000 kr för 2012.

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG, skrev till regeringen hösten 2010 och begärde att det belopp som miljöorganisationer har möjlighet att söka ur Kärnavfallsfonden skulle höjas. Frågan gick ut på remiss och förslaget stöddes helt eller till del av kärnavfallskommunerna Oskarshamn och Östhammar och av Kärnavfallsrådet. Däremot motsatte sig Strålsäkerhetsmyndigheten en höjning.

Den 10 november 2011 beslutade regeringen att göra den ändringen som krävdes i den s.k. finansieringsförordningen (SFS 2008:715) så att både kommuner och miljöorganisationer har möjlighet att söka ökade medel. För organisationer

höjdes beloppet från 3 till 3,5 miljoner per år. En förening kan liksom tidigare erhålla högst 2,5 miljoner kronor. För kommuner höjdes beloppet från 5 till 10 miljoner kronor per år.

Sedan Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKGs, 2005 först erhölet medel ur fonden har föreningen erhållit i stort sett samma summa, knappt två miljoner, varje år. Detta har med tiden inneburit att föreningen har arbetat med i reella värden minskade resurser. Efter det att finansieringsförordningen ändrats beslutade Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, att den 15 december att höja det belopp MKG erhåller ur fonden för 2012 med 500 000 kr. Övriga föreningar

som erhåller medel ur fonden är Miljörelsens kärnavfallssekreteriat, Milkas, och Sveriges energioorganisationers riksorganisation, SERO. Även dessa föreningar erhåller lite annorlunda stöd jämfört förra året. Milkas får 925 000 kr i stället för 1 miljon kr och Seros stöd dubblas från 75 000 kr till 150 000 kr. Östhammar kommun, den kommun som är aktuell för ett slutförvar, erhåller ett stöd på 7 100 000 kr. Oskarshamn kommun, där inkapslingsanläggningen Clink planeras, erhåller 3 500 000 kr. Regionförbundet i Uppsala län erhåller 1 125 000 kr och Regionförbundet i Kalmar län erhåller 810 000 kr.

[Läs mer på www.mkg.se](http://www.mkg.se)

Fler nyheter

Yttrande över ny strålsäkerhetslagstiftning

Naturskyddsföreningen och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG har den 14 oktober svarat på Miljödepartementets remiss på förslaget att lägga in de delar av kärntekniklagen och strålskyddslagen som rör strålning som ett kapitel i miljöbalken. Föreningarna är i huvudsak positiva till utredningen.

Bok om tio länders använda kärnbränsle

The International Panel on Fissile Materials, IPFM, har lanserat boken "Managing Spent Fuel from Nuclear Power Reactors: Experience and Lessons from Around the World". Boken beskriver hur det använda kärnbränslet hanteras i

ett antal länder som har kärnkraft. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG:s, kanslichef Johan Swahn är medlem i IPFM och har författat kapitlet om Sverige.

Översyn av kärnavfallssäkerheter

Regeringen har beslutat att ge Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, och Riksgälden i uppdrag att se över finansieringslagen och finansieringsförordningen vad gäller beräkning av kärnavfallsavgifter och behov av riskavsättningar.

Praktikant hos MKG

Joanna Widstrand, från Förvaltningshögskolan i Göteborg, har under hösten praktiserat på MKG:s kansli. Joanna läser masterprogrammet i offentlig förvaltning med inriktning policyanalys. Som en uppföljning av praktiken kommer Joanna att jobba halvtid hos MKG under våren 2012.

Läs mer om nyheterna på www.mkg.se

God Jul
och ett Gott Nytt Kärnavfallsår

önskar

Johan Swahn, Joanna Widstrand och Christine Anvegård på MKG:s kansli

Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG är ett samarbete mellan Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Naturskyddsföreningen i Uppsala län och Oss (Opinions-gruppen för säker slutförvaring i Östhammar). MKG erhåller stöd ur Kärnavfallsfonden.

Box 7005 | SE-402 31 Göteborg
Besöksadress: Norra Allégatan 5
Telefon: 031 711 00 92 Fax: 031-711 46 20
E-post: [info \[at\] mkg.se](mailto:info@mkg.se)
<http://www.mkg.se>